

Computer!Totaal

Januari 1996

Geluidskaarten test

Power Media PowerWave 32
Power Media TopWave 32

Power Wave 32/Top Wave 32

Af en toe is er nogal wat kritiek op het fenomeen geluidsk kaart. Dat komt dan vooral door de nogal overspannen verwachtingen die producenten weten op te wekken.

waarborgd dan met de eerder genoemde FM-synthesizer, maar dit hangt toch ook sterk af van andere factoren, zoals de omvang van het voor die klanken bestemde (RAM)geheugen en de kwaliteit

Power Wave 32 - Onder muzikliefhebbers heeft de naam 'Roland' een uitstekende klank verworven. Met name geldt dat voor het pianogeluid, onder meer uit de befaamde Sound Canvas-reeks, die zowel modules als geluidskarten omvat. Daarnaast wordt de speciale 'GS-mode' (een compatibele uitbreiding op de voorgeschreven 128 General Midi-

GLOEIEND HARD

kunt beroeren: door op het display te klikken zijn direct de waarden te veranderen.

De installatie van zowel de kaart als de software voltrok zich moeiteloos, met nog een verrassing: als driver voor de zich op de kaart bevindende Midi-interface is er de uitstekende Multi-MPU401-driver van PG-Music, waardoor de ellende met de krakkemikkige Microsoft-driver gelukkig tot het verleden behoort. De rest van de software bestaat uit het eenvoudige, maar goede sequencing-programma Power Tracks Pro, samen met enkele utilities, waaronder een prettige Midi-player. Voor degenen die niet beschikken over een echt Midi-klavier is nog voorzien in een met de muis te bedienen virtueel toetsenbord op het beeldscherm.

Over de klankkwaliteit kan ik kort zijn: die is uitstekend en geheel overeenkomstig de verwachtingen. Ook een directe vergelijking met mijn Roland-keyboard liet slechts heel kleine verschillen horen. Voor weinig geld is zo veel muziek te maken, zeker als men niet de pretentie heeft om tot pianoleeuw uit te groeien. In zo'n geval volstaat namelijk voor de aansturing een klein masterkeyboard als dat van Roland (PC-200MKII), dat met 49 aanslaggevoelige toetsen is uitgerust en voor slechts f 430.- over de toonbank gaat. Ook van andere fabrikanten bestaan er soortgelijke klavieren.

Top Wave 32 - De hiervóór besproken kaart is vooral bestemd

De virtuele Sound Canvas op het scherm

Die dan vervolgens toch niet helemaal (of helemaal niet) waar worden gemaakt. Het is op z'n minst nuttig om de vele functies die vaak worden genoemd eerst eens op een rij te zetten:

- (FM)synthesizer: produceert geluid, vooral voor spelletjes. De kwaliteit is over het algemeen niet erg geschikt voor muziekdoeleinden.

- Analooq naar digitaal-omzetter: hiermee is een beperkte vorm van digitale (harddisk)recording mogelijk, met behulp van daarvoor geschikte programmatuur,

- Digitaal naar analoog-omzetter: zorgt ervoor dat digitale muziek of geluid (ook van een audio-CD) weer in de juiste vorm beschikbaar komt voor onze analoge oren. Is tevens voorzien van een analoog audio-deel, dat of het signaal naar 'lijnniveau' brengt (voor verdere verwerking door de normale stereo-installatie), of enigszins versterkt voor kleine luidsprekers of koptelefoon (1 à 2 Watt).

- MPU401-compatibele UART: een passief doorgeefluik voor in- en uitgaande Midi-signalen. Beslist niet te verwarren met een echte (dat wil zeggen: actieve) Midi-interface, die met een eigen procesor is uitgerust.

- Soms wordt hieraan nog een complete G(eneral) M(idi) compatible set samples toegevoegd ('Wavetable-set'). Hiermee is weliswaar een betere kwaliteit ge-

van de samples op zich.

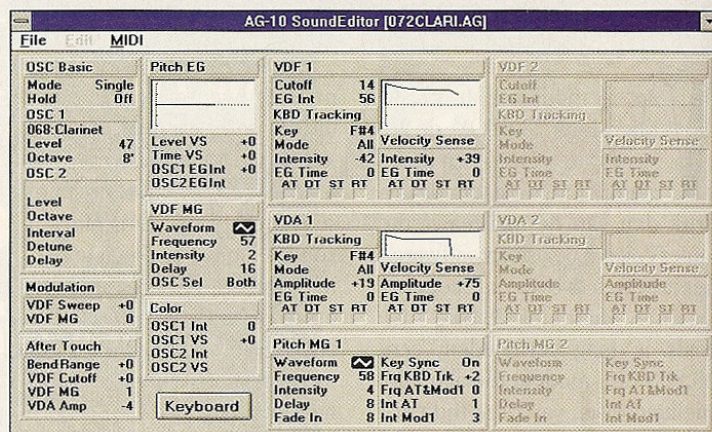
- Ook kunnen één of meerdere zogenaamde Digitale Signaal Processoren (DSP) deelnemen aan het proces. Soms om compressie en decompressie van de wavetable-samples te bewerkstelligen of voor speciale effecten als nagalm en chorus.

Dat men al deze mogelijkheden tegenwoordig met slechts enkele chips weet te realiseren is een wonder van technologisch kunnen, maar wordt natuurlijk ook veroorzaakt door de noodzaak om met een uiterst concurrerende prijs te werken (hoe minder onderdelen, hoe goedkoper). Vandaar dat de balans vaak wat te veel doorslaat en dat prijsverhogende zaken, zoals nauwkeurige (audio)doorlaatfilters en een redelijke afscherming tegen de vele stoorsignalen in een computeromgeving, maar worden weggelaten.

Waarmee alle claims op zoiets als semi-professioneel gebruik tot een lachertje verworden. Er zijn slechts enkele geluidskarten die zich wel tot dit niveau opwerpen, en daar moet je dan uiteraard voor betalen. Toch zijn er voor de muzikliefhebber die even afziet van zaken als harddisk-recording zeker mogelijkheden. We bespreken twee heel verschillende kaarten van het Taiwanese X Technology, die aardig in dit profiel passen.

klanken) geroemd door de plezierige wijze waarop verschillende instrumenten hierin samenklinken.

De laag geprijsde 'Power Wave 32' heeft de complete GS-set aan boord. Helaas ontbreken zoals zo vaak verdere technische specificaties, hoewel keurig is voorzien in een Midi-implementatiekaart en een opsomming van de GM-instrumentset, inclusief variaties en de drumset, naast die van de oudere standaard MT32. Verder is er een lijst met System Exclusive-boodschappen, die specifiek tot het terrein van de G(eneral) S(tandard) behoren. Ook de bijgeleverde software windt er geen doekjes om: op het beeldscherm van de PC verschijnt een levenschte afbeelding van de Sound Canvas-module. Zelfs zo echt dat je met behulp van de muis de verschillende bedieningsorganen

De editor voor de Korg synthesizer

POWER WAVE 32/ TOP WAVE 32

+ Voor beide kaarten geldt: een goede tot uitstekende geluidskwaliteit voor relatief weinig geld; goede software meegeleverd.

- Gebruiksaanwijzing is wat onevenwichtig.

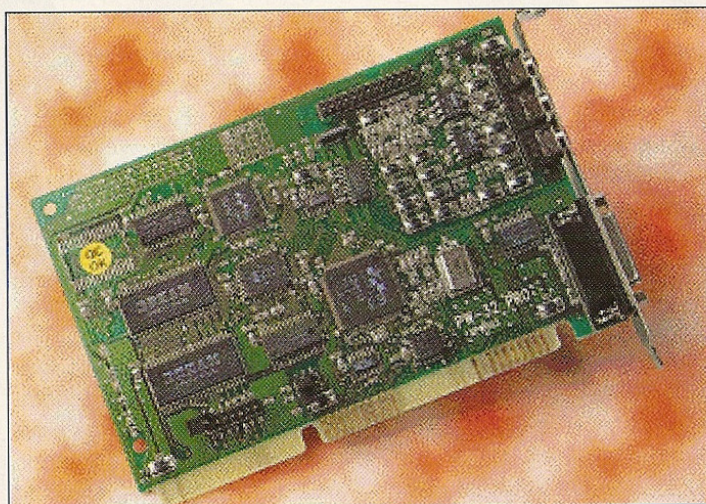
Systeemeisen: Windows 3.11, voor de Top Wave 32 een SoundBlaster of andere geluidskaart met 'WaveBlaster'-aansluiting.

Prijzen: Power Wave 32 f 499.-; Top Wave 32 f 349.-, inclusief BTW
Power Media Europe,
020-6534738

twee werelden combineren: een standaard spelletjeskaart plus een echte muziekkaart. De Top Wave 32 is zo'n dochterkaartje, dat je simpelweg op een geschikte geluidskaart prikt. Een paar plastic afstandsbusjes moeten er voor te zorgen dat er geen ongewenste intimiteiten tussen de kaarten plaatsvinden. Helaas waren deze busjes in geen velden of wegen te bekennen, terwijl de metalen bus die het kaartje dient vast te houden niet van een schroefdraad was voorzien. Dat is de kleine prijs die je soms betaalt voor een budget-systeem. Wat daarentegen wel uitstekend in orde bleek te zijn was de geluidschip zelf, die een complete Korg Ai2-synthesizer bevat met maar liefst 32 noten polyfonie. Daarnaast is de Top Wave 32 voorzien van 4 MB RAM-geheugen met meer dan tweehonderd gesampelde instrumentklanken

(uiteraard GM compatibel) en een klankdiepte bij het afspelen van 18 bit, 2 bit meer dan de meer gebruikelijke 16 bit. Het effect van die 18 bits laat zich vooral kennen door een aanmerkelijk grotere dynamiek (ook wel signaal/ruis-verhouding genoemd) van maar liefst 110 dB. Dit terwijl zelfs de beste kaarten en ook audio-CD's over het algemeen niet boven de 80 dB uitkomen. In hoeverre je hier als gebruiker echt voordeel van hebt, laat ik even in het midden. Belangrijker lijkt me dat het met de geluidskwaliteit uitstekend is gesteld, met de typische Korg-kenmerken die ik ook ken van m'n Korg 03R/W-module.

Er bevinden zich twee onafhankelijke DSP's op de kaart, die kunnen zorgen voor een reeks effecten als 'reverb' en 'chorus'. Uiteraard zijn dat er wat minder dan op een echte synthesizer-module,

GLOEIEND HARD

die dan ook een veelvoud van deze kaart kost. Zo'n module bevat bovendien een aanmerkelijk groter geheugen, waarin meer basis-klanken (hier 'Multisounds') een plaats kunnen krijgen en bovendien lege geheugenbanken om nieuwe klanken in op te slaan. Met enkele beperkingen zijn echter ook met deze kaartsynthesizer uitgebreid nieuwe geluiden samen te stellen en zijn van elke GM-klank de parameters ingrijpend te wijzigen, al is dat bepaald geen werkje voor een regenachtige middag. Te bedenken valt dat de gewijzigde klanken slechts als Sys-Ex-informatie kunnen worden opgeslagen, de 128 GM-klanken zelf kunnen niet gewijzigd worden opgeslagen. In de beknopte handleiding, die vrij veel relevante Midi-informatie bevat, maar dan wel in erbarmelijk Engels, is hierover niets te vinden. Een online manual echter geeft wat meer uitsluitsel over de synthesizer-functie. Hiervoor is tevens een prettig werkende editor voorhanden, en verder vinden we hier een virtueel klavier.

Uiteraard kan de aansturing ook vanaf een (Midi-)keyboard plaats vinden. Verder komen we de Midi-player tegen die ook de andere kaart vergezelde, samen met PowerTracks Pro.

Henk de Boer

LANGZAAM MAAR ZEKER

Sony Portable MD Data Drive

Kleine, floppy-achtige verwisselbare schijven met een hoge opslagcapaciteit worden nu wel heel populair. Het ene na het andere nieuwe type rolt binnen bij Computer!Totaal. Na Iomega met de ZipDrive en Syquest met de EZ-Drive is nu Sony aan de beurt met de Portable MD Data Drive. De MDH-10 draagbare MD Data Drive is gebaseerd op Sony's MiniDisc, een muziekweergave-systeem met CD-kwaliteit, dat compacte beschrijfbaar 2,5 inch

schijfjes gebruikt. De MDH-10 doet trouwens tegelijk dienst als muzikale MiniDisc. De prijsstelling is gebaseerd op de muzikale capaciteiten van het apparaat: hij kost ongeveer evenveel als een MiniDisc voor muziekdoeleinden. Voor dat geld krijgt u er de data-opslagcapaciteit als het ware gratis bij. Dit betekent tegelijk ook dat de MDH-10, puur als opslagmedium bekeken, een flink stuk duurder is dan de ZipDrive en de EZDrive. Daar staat tegenover dat de MDH-10 veel com-

pacter is en op batterijen kan werken. De MDH-10 kan op één 2,5 inch schijfje 240 MB opslaan, wat ongeveer overeenkomt met de inhoud van honderd diskettes. De opslag gebeurt via het magneto-optische opnamesysteem, waardoor de MD Data-schijfjes betrouwbaarder zouden moeten zijn dan concurrerende opslagsystemen. Eigenlijk koop je met de MDH-10 een compacte, draagbare, op batterijen werkende MO-drive.

De MD Data Drive is uitgerust met één SCSI-2 aansluiting. Je moet dus over een SCSI-kaart of SCSI PCMCIA-adaptor beschikken om de Data Drive te kunnen aansluiten. Via externe DIP-scha-

SONY PORTABLE MD DATA DRIVE MDH-10

+ Klein en betrouwbaar

- Uitermate traag

Systeemeisen: PC of Macintosh met SCSI-2 aansluiting

Prijs: f 1878,- inclusief BTW
Sony, 020-6581911

kelaars worden SCSI-ID en terminator ingesteld. Sony levert software mee die zowel geschikt is voor DOS/Windows als voor Macintosh. Plezierig is ook dat het speciale MD Data File System op beide computerplatforms kan

